

Valtiovarainministeriölle

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö poikkeusoloihin varautumista rahoituslalla koskevan lainsäädännön tarkastamisesta (Varautumisvelvollisuus rahoituslalla –työryhmän työryhmämuistio, valtiovarainministeriön julkaisu 23/2018))

Kansaneläkelaitoksen lausunto

Esityksen pääasiallinen sisältö

Suomessa käytettävä maksuliikenteen, korttimaksamisen ja arvopaperikaupan infrastruktuuri on 2000-luvulla muuttunut voimakkaasti. Rahoituslaitosten palvelutuotannon merkittäviä järjestelmiä ja tietovarantoja on siirretty ulkomaille, mikä lisää riippuvuutta Suomen rajat ylittävistä tietoliikennetyksistä. Samalla infrastruktuurin toiminta on muuttunut riippuvaiseksi tekijöistä, jotka eivät ole Suomessa toimivien toimilupavelvollisten tai Suomen viranomaisten vaikutusmahdollisuuksien piirissä. Nykyisin sekä maksuliikenne että korttimaksaminen ja osakekauppa ovat hyvin riippuvaisia ulkomailta sijaitsevista järjestelmistä. Kansainvälisten järjestelmien tai tietovarantojen käytön estyminen voi keskeyttää nämä toiminnot myös Suomessa.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettävän luottolaitoslakia, maksulaitoslakia, sijoituspalvelulakia ja sijoitusrahastolain varautumisvelvollisuutta koskevia säännöksiä siten, että näiden säännösten mukaiset valmistelut ja toimenpiteet tarkoittavat keskeytymättömän toiminnan kannalta välttämättömien tietojärjestelmien ja tietovarastojen ylläpitämistä Suomessa. Täsmennetyt sääntelytavoitteena on varmistaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisten rahoitusmarkkinapalveluiden jatkuvuus myös sellaisessa tilanteessa, jossa varautumisvelvollisten yritysten ulkomailta sijaitsevien tietojärjestelmien tai palvelutuotannon käytettävyys estyvät.

Rahoitusalan toimijoiden tulisi varmistaa valtioneuvoston asetuksella erikseen määriteltävien tehtäviensä ja palvelujensa mahdollisimman häiriötön toiminta Suomessa olevin riittävin tietojärjestelmin ja tietovarannoin. Viranomaisille ehdotetaan laajoja valtuuksia antaa tarkempia määräyksiä mm. rahoitusalan toimijoiden tietojärjestelmien teknisistä vaatimuksista ja käytöstä.

Lisäksi sijoituspalvelulakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että varautumisvelvollisuus kattaisi myös muut kuin arvopaperien säilytystä tarjoavat sijoituspalveluyritykset. Varautumisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä ehdotetaan ulotettavaksi myös pörssin toimintaan. Arvopapereilla on suuri merkitys julkisyhteisöjen ja yritysten varainhankinnassa. Tämä edellyttää säilytystoiminnan ohella arvopapereiden liikkeeseenlaskun, vakuuskäytön ja kaupankäynnin turvaamista myös vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Rahoitusmarkkinoiden valmiussuunnittelun ja häiriötilanteiden hallinnan tukemiseksi ehdotetaan säädettäväksi uusi laki rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmästä. Yhteistyöryhmän tehtävänä olisi suunnitella ja sovittaa yhteen toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sekä poikkeusolojen että normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden hallitsemiseksi.

Lait on pääasiassa tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Kelan kommentit

Yhteistyöryhmä

Rahoitusmarkkinoiden valmiussuunnittelua ja -järjestelyjä koskeva viranomaisohjaus Rahoitusmarkkinoiden valmiussuunnittelun ja häiriötilanteiden hallinnan tukemiseksi ehdotetaan säädettäväksi uusi laki rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmästä. Yhteistyöryhmän tehtävänä olisi suunnitella ja sovittaa yhteen toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sekä poikkeusolojen että normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden hallitsemiseksi. Lakisääteisen toimielimen perustaminen mahdollistaisi myös salassa pidettävän tiedon vaihtamisen viranomaisten ja varautumisvelvollisten yritysten kesken.

Yhteistyöryhmän kokoonpanosta säädettäisiin laissa. Ehdotuksen mukaan jäseniksi voitaisiin kutsua rahoitusmarkkinalainsäädännön perusteella varautumisvelvollisia toimiluvanvaraisia toimijoita. Lisäksi ryhmän jäseniksi voitaisiin kutsua viranomaisia, joita ryhmän tehtävien kannalta olisivat sosiaali- ja terveysministeriö, Finanssivalvonta, Suomen Pankki, Rahoitusvakuusvirasto ja Huoltovarmuuskeskus. Muita ryhmän toiminnan kannalta merkittäviä viranomaisia voisivat olla esimerkiksi Viestintävirasto ja Puolustusvoimat. Jäseniksi voitaisiin kutsua myös muita yrityksiä ja yhteisöjä, joita voisivat olla esimerkiksi edellä mainittujen rahoitusalan varautumisvelvollisten merkittävät palveluntuottajat. Tapauskohtaisen joustavuuden varmistamiseksi säädettäisiin, että valtiovarainministeriö voisi päättää, että ryhmä kokoontuu erikseen määrättävässä kokoonpanossa käsittelemään jotain tiettyä asiaa.

Kela pitää yhteistyöryhmästä annettavaa lakia kannatettavana. Samalla Kela toteaa, että valtakunnallisesti merkittävänä sosiaali- ja perusturvaetuuksien maksajana Kelalle tulisi varata laissa jäsenyys yhteistyöryhmään. Yhteistyöryhmän jäsenenä Kela voi parhaiten edesauttaa mm. etuusmaksatusta ja kansalaisten toimeentuloa mahdollisissa ongelmatilanteissa.

Kuten esityksessä on todettu, Kelan etuuksien maksamiseksi tehdään vuositasolla noin 40 miljoonaa maksutapahtumaa, määrältään noin 15 miljardia euroa. Tämä tarkoittaa, että Kela on erityisesti maksuliikennetapahtumilla mitaten yksi Suomen suurimmista maksajista. Kelan maksamien etuuksien saajat ovat hyvin haavoittuvassa asemassa. Käytännön kokemukset normaaliolojen häiriötilanteista ovat osoittaneet, että etenkin vähimmäisetuuksien varassa elävien talous on haavoittuvaa jo silloin, kun etuuksien maksatuksessa on lyhyitäkin häiriöitä. Kelan maksatusten varajärjestelyt perustuvat siihen lähtökohta oletukseen, että pankkien tarjoamat maksuliikkeen palvelut toimivat kaikissa olosuhteissa.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että rahoitusalan toimijoiden tulisi varmistaa valtioneuvoston asetuksella erikseen määriteltävien tehtäviensä ja palvelujensa mahdollisimman häiriötön toiminta Suomessa olevin riittävin tietojärjestelmin ja tietovarannoin. Esityksellä olisi merkittäviä vaikutuksia sääntelyn kohteena oleviin rahoitusalan varautumisvelvollisiin yrityksiin. Valtioneuvoston asetuksella määriteltävät toiminnot kattaisivat laajasti luottolaitosten, maksulaitosten sekä sijoituspalveluyritysten tehtäviä ja palveluja.

Esityksen kerrotaan enimmäisarvion kansallisten varajärjestelyjen suuntaa-antavista uusista ker-tainvestointitarpeista rahoitusallalla olevan noin 262 miljoonaa euroa ja vuosittaisista ylläpitokustannuksista noin 73 miljoonaa euroa. Esitykseen liitetyssä Finanssiala ry:n eriävissä mielipiteessä to-detaan kustannusvaikutusarvion sisältävän vain osan tietojärjestelemistä, mitä johtuen todellisten

25.9.2018

Kela 72/010/2018

kustannusten arvioidaan nousevan merkittävästi. Kelan näkemyksen mukaan esityksen kustannusarvio tulisi tarkentaa mahdollisimman realistiselle tasolle.

Tässä yhteydessä Kela kiinnittää huomiota myös esityksen vaikutuksiin julkiseen talouteen. Esityksen mukaan ehdotetuilla muutoksilla voi olla vaikutuksia julkisen sektorin hankkimien rahoituspalveluiden hintaan. Kela pitää hyvin todennäköisenä, että esityksen mukaisten menettelytapojen toteutuminen ja järjestelmien rakentaminen nostaa mm. Kelan pankeille maksamia palvelumaksuja ja siten lisää Kelan toimintakuluja. Myös näiden kustannusvaikutusten ennakoimiseksi olisi tarpeen ennakoida esityksen aiheuttamien lisäkustannusten määrää todellisuutta vastaavasti.

Sijoituspalvelulakiin ehdotetut muutokset

Arvopaperiliikkeen turvaaminen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa Arvopaperiliikkeen osalta varautumisvelvollisuutta koskeva voimassa oleva sääntely kytkeytyy arvopapereiden säilytystoimintaan. Arvopapereilla on suuri merkitys julkisyhteisöjen ja yritysten varainhankinnassa. Tämä edellyttää säilytystoiminnan ohella arvopapereiden liikkeeseenlaskun, vakuuskäytön ja kaupankäynnin turvaamista myös vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Sijoituspalvelulakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että varautumisvelvollisuus kattaisi myös muut, kuin arvopapereiden säilytystä tarjoavat sijoituspalveluyritykset. Varautumisvelvollisuutta koskeva sääntely ehdotetaan lisäksi ulotettavaksi myös pörssin toimintaan. Kelan pitää ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina.

Kai Ollikainen
Talousjohtaja